

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 11, No. 4, 2016, pp. 820 - 834

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
โรงเรียนเทศบาลขยายโอกาส: กรณีศึกษา โรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา

The Problems, Obstacles and Problem-solving Guidelines for community participative
administration in Education of Trang Expanding Opportunity Municipal Schools:

A case study of Hoiyod Municipal School

นายวรพล ศรีเทพ *

Worapol Srithep

ผศ.ดร.ปองสิน วิเศษศิริ **

Asst.Prof.Pongsin Visetsiri, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหา 2) เพื่อศึกษาอุปสรรค และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา โดยมีกรอบการวิจัย ดังนี้ 1) วิธีปฏิบัติตนเพื่อสร้างความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 3) บทบาทของชุมชนในการที่ส่วนร่วมจัดการศึกษา ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู และชุมชน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย ในภาพรวมหลัก ๆ พบว่า 1) ด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ โรงเรียนยังไม่ได้สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับชุมชน 2) ด้านอุปสรรคการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ ทศนคตีในเรื่องการให้ความร่วมมือยังไม่ตรงกัน 3) แนวทางการแก้ไข คือ การจัดให้เกิดการทำความเข้าใจ และการหาแนวทางทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: worapol_mc@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: v.pongsin@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the problems, obstacles and problem-solving guidelines for community participative administration in education of Trang Expanding Opportunity Municipal Schools: A case study of Hoiyod Municipal School. The research's frameworks are constructed into 3 categories: (1) Practices for community partnerships in education. (2) The involvement of the community in education. (3) The role of community participation in education management. The study used structured interviews, as researched by interviewing administrators, teachers and the community, and analyzed using content analysis.

The research findings were that 1) The Problem is the school has not built up faith in its surrounding community. The obstacle in gaining this faith is that willingness to cooperate has not been matched by the community. Finally, Problem-solving guidelines for community participative administration in Education of Trang Expanding Opportunity Municipal Schools: A case study of Hoiyod Municipal School is to understand the causes and find ways to effectively work together with the community.

คำสำคัญ: ปัญหา / อุปสรรค / แนวทางการแก้ไข / การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

KEYWORDS: PROBLEM / OBSTACLE / PROBLEM-SOLVING GUIDELINE / COMMUNITY PARTICIPATIVE ADMINISTRATION IN EDUCATION

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องเน้นการมีส่วนร่วมโดยการระดมทรัพยากรทั้งหมดเพื่อการศึกษาด้วย ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) มาตรา 8 ได้ระบุว่า ในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและในมาตรา 9 ในการจัดกระบวนการจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานบันประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่นๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงถือเป็นหลักสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจนั้น ได้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้านตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ตามที่กฎหมายบัญญัติถึงเรื่องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในมาตรา 289 ที่ว่า "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิ

จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ” ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2550 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

จากการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติดังที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาประเทศและท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะ ผลจากการเกิดความเปลี่ยนแปลงของโลกในทุก ๆ ด้านในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้มีผลกระทบต่อสภาวะความเจริญเติบโตทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา และทุกคนเห็นพ้องต้องกันที่จะต้องมีการเร่งปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะด้านคุณภาพการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาขึ้น เพื่อให้การศึกษาของประเทศไทยมีศักยภาพและมีพลังเพียงพอในการที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ชุมชน เอกชน และองค์กรต่าง ๆ มาร่วมมือกันอย่างจริงจัง

โรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสจังหวัดตรัง เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 5 โรงเรียน สังกัดการบริหารส่วนจังหวัดตรัง โดยโรงเรียนเทศบาลกลุ่มนี้มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน อีกทั้งผู้บริหารได้รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน แต่ยังไม่เกิดผลการบริหารที่น่าพอใจในกระบวนการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา
2. เพื่อศึกษาอุปสรรคด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา และชุมชนเทศบาลห้วยยอด ซึ่งเป็น การวิจัยแบบกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 26 คน และคนในชุมชน จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับอุปสรรค ปัญหา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา 2) แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลของชุมชนและผู้ปกครองเกี่ยวกับอุปสรรค ปัญหา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดกรอบการวิจัยโดยทำการศึกษาแนวคิดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความหมายการมีส่วนร่วม การบริหารแบบมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษา ขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

2. สร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และชุมชนของโรงเรียนเทศบาลห้วยยอด โดยผ่าน การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 10-25 เมษายน 2559

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีอายุ 25 - 42 ปี มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ ระหว่าง 5-15 ปี

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

2.1 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษา ส่วนของโรงเรียน

1. วิธีการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา

1.1 การสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นของโรงเรียนต่อชุมชน

ปัญหา คือ การก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมทำให้เกิดฝุ่นละอองมากมาจนรบกวนการทำงานและไม่ สะดวกในการเข้ามาติดต่อสื่อสารของผู้ปกครองในโรงเรียน **อุปสรรค** คือ เป็นเรื่องของข้อจำกัดด้านทรัพยากร และสถานที่ พื้นที่ของทางโรงเรียนค่อนข้างออกมาจากชุมชนพอสมควร เรื่องศิษย์เก่าและสมาคมผู้ปกครอง ยังไม่มีสมาคมที่เข้มแข็งและเป็นระบบเพียงพอ **แนวทางการแก้ไข** คือ เป็นในเรื่องของการสร้างความรู้สึกเป็น เจ้าขององค์กร เพราะสิ่งนี้จะช่วยสร้างจิตสำนึกรักองค์กรให้เกิดขึ้นกับบุคลากรได้เป็นอย่างดี และ การติดต่อสื่อสารกับชุมชนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้รับรู้เรื่องราวข่าวสารอย่างใกล้ชิด

1.2 การฝึกให้เป็นคนใจกว้างและมีจิตสาธารณะของโรงเรียนต่อชุมชน

ปัญหา คือ โรงเรียนกับชุมชนไม่ค่อยมีการประสานความร่วมมือกันมากเท่าที่ควร ทำให้ขาดการตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมของชุมชน **อุปสรรค** คือ โรงเรียนมีโอกาสที่จะเข้าไปสัมพันธ์กับชุมชนได้น้อย **แนวทางการแก้ไข** คือ การเป็นต้นแบบของผู้บริหารในการเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ การต้องทำให้ดูเป็นตัวอย่างทุกกระบวนการที่ต้องการส่งต่อไปยังผู้ปฏิบัติ

1.3 การตระหนักในสิ่งที่จำเป็น ทุกอย่างทำได้หากตั้งใจทำของโรงเรียนต่อชุมชน

ปัญหา คือ การไม่ให้ความสนใจในการตระหนักถึงสิ่งที่จำเป็นที่มีต่อชุมชน ในส่วนของระบบงานก็ยังขาดในเรื่องของความชัดเจนในการออกคำสั่ง **อุปสรรค** คือ งบประมาณที่ไม่เพียงพอทำให้การดำเนินงานไม่ค่อยคล่องตัว **แนวทางการแก้ไข** คือ การให้ความร่วมมือกับทุกการทำงานของโรงเรียนอย่างเต็มที่ และการเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้งานใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

1.4 การหมั่นสร้างตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์ของชุมชนและเพื่อนร่วมงานของโรงเรียนต่อชุมชน

ปัญหา คือ การทำงานที่ยุ่งยากและภาระงานที่มีจำนวนมากเกินไป **อุปสรรค** คือ ครูที่ใหม่ไม่คุ้นเคยในการปฏิบัติงานและการทำงานที่มีเวลาจำกัด **แนวทางการแก้ไข** คือ การจัดอบรมโครงการที่เกี่ยวกับการสร้างเสน่ห์ในตัวครูและการเปิดโอกาสให้เพื่อนครูด้วยกันได้แลกเปลี่ยนทัศนคติของตนเอง

1.5 การอ่อนน้อมถ่อมตน อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ทุกเวลาของโรงเรียนต่อชุมชน

ปัญหา คือ การแข่งขันกันในเรื่องงานจนเกิดความขัดแย้งในระยะยาวทำให้ไม่พูดคุยกันและกระทบต่อการทำงานอย่างมากตามมา **อุปสรรค** คือ อคติส่วนบุคคล และความคาดหวังจนกลายเป็นแรงกดดันที่เกิดจากทั้งตัวครูและผู้ปกครอง **แนวทางการแก้ไข** คือ การวางตัวเป็นแบบอย่างในด้านการอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่

1.6 การหลีกเลี่ยงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอมของโรงเรียนต่อชุมชน

ปัญหา คือ การไม่เคารพสิทธิของผู้อื่นและคนในหน่วยงานมักใช้อารมณ์เหนือเหตุผล **อุปสรรค** คือ การใช้อารมณ์เหนือเหตุผลและการขาดประสบการณ์ในการจัดการอารมณ์ **แนวทางการแก้ไข** คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการแสดงเหตุผลมากขึ้น ในรูปแบบกิจกรรมต่างๆที่นักเรียนและครูสามารถทำร่วมกันได้

1.7 การให้การต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศมิตรภาพของโรงเรียนต่อชุมชน

ปัญหา คือ สถานที่ที่มีจำกัดและบุคลากรโรงเรียนก็ยังไม่ค่อยยิ้มแย้มแจ่มใส **อุปสรรค** คือ สถานที่ของโรงเรียนที่จัดการต้อนรับยังไม่เอื้ออำนวย **แนวทางการแก้ไข** คือ การจัดสถานที่ให้พร้อมต้อนรับชุมชน

1.8 การพัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาของโรงเรียน

ปัญหา คือ ระบบการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนชุมชนยังไม่ชัดเจนและไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย **อุปสรรค** คือ ความรู้ที่ได้รับมาจากการอบรมนั้นยังไม่เพียงพอและครูขาดประสบการณ์ **แนวทางการแก้ไข** คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างระบบที่ดีและทันสมัยในการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน

1.9 การหมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงาน บริษัท ห้าง ร้านค้า

ปัญหา คือ การขาดแคลนแหล่งเงินทุน และคนเก่าในเรื่องของการผูกมัดกับแหล่งเดิมที่เคยทำไว้ อุปสรรค คือ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนต่อชุมชนยังไม่ค่อยดีพอ แนวทางการแก้ไข คือ ผู้บริหารควรสร้างแนวทางในการจัดหางบประมาณให้กับครูผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

1.10 การสร้างและพัฒนาค่านิยมการสร้างสัมพันธ์ภาพของโรงเรียนกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหา คือ ด้านการไม่มีเวลาพบปะพูดคุยกับทางชุมชนเพียงพอ อุปสรรค คือ ทีมงานสัมพันธ์ชุมชนก็ยังทำงานแบบไม่เข้าใจขอบข่ายงาน แนวทางการแก้ไข คือ การทำหน้าที่เป็นผู้นำในทางความคิดและการจัดให้มีการเสวนาขึ้นในชุมชนเพื่อให้เกิดการร่วมมือของทุกฝ่าย

2.2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ส่วนของชุมชน

1. ด้านบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

1.1 การจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา

ปัญหา คือ กระบวนการเรียนรู้ของทางโรงเรียนยังไม่มุ่งเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นมากเพียงพอ อุปสรรค คือ ฝ่ายโรงเรียนและชุมชนเองไม่ค่อยได้ติดต่อประสานงาน แนวทางการแก้ไข คือ ควรมีสถานที่ส่วนกลางของชุมชน และการปรับหลักสูตรการเรียนรู้ให้มีวิชาที่มุ่งเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 การกำหนดนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา

ปัญหา คือ ทิศนคติบางอย่างที่แสดงออกไปก็ไม่ได้รับการเห็นชอบ อุปสรรค คือ การขาดการยอมรับนโยบายต่างๆจากโรงเรียนและข้อจำกัดด้านเวลาที่ไม่ตรงกัน แนวทางการแก้ไข คือ การแต่งตั้งตัวแทนชุมชนที่จะเป็นกำหนดนโยบายและการจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นของคนในชุมชน

1.3 การประชาสัมพันธ์และสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา

ปัญหา คือ การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทันสมัย อุปสรรค คือ เป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ของทางโรงเรียนยังไม่ทั่วถึงและยังไม่เป็นระบบมากพอและยังไม่ค่อยมีการสานสัมพันธ์กับทางชาวบ้านมากเพียงพอ แนวทางการแก้ไข คือ การจัดกิจกรรมที่เน้นชุมชน วัด โรงเรียน รวมถึงการจัดหาสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย

1.4 การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา

ปัญหา คือ การเป็นศูนย์กลางของชุมชนยังไม่มีระบบมากพอ อุปสรรค คือ ด้านทัศนคติของชุมชนที่คิดว่าทางโรงเรียนมีงบประมาณจัดสรรมากเพียงพอ และไม่ค่อยทราบข่าวสารของทางโรงเรียน แนวทางการแก้ไข คือ การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นขึ้นในชุมชนและให้ครูเข้ามามีส่วนร่วม

1.5 การตรวจสอบการจัดการศึกษา

ปัญหา คือ ความไม่กล้าเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการศึกษา อุปสรรค คือ การไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากครูและผู้บริหาร และโรงเรียนจะกลัวว่าทางชุมชนและผู้ปกครองทำหน้าที่เกินขอบเขต แนว

ทางการแก้ไข การจัดประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนถึงกระบวนการในการตรวจสอบ การศึกษาว่าควรให้ออกมาในลักษณะใด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา โดยใช้จะอภิปรายตามกรอบการวิจัย และในแต่ละกรอบการวิจัย จะมีการเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของ โรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา

ผู้วิจัยขอนำเสนอสรุปผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา โดย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของโรงเรียนและส่วนของชุมชน

1.1 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา ส่วนของ โรงเรียน

1. ด้านวิธีการปฏิบัติเพื่อสร้างความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่าเกิดขึ้น ดังนี้

1.1 การสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมทำให้เกิดฝุ่นละอองมากมายจนรบกวน การทำงาน และไม่สะดวกในการเข้ามาติดต่อสื่อสารของผู้ปกครองในโรงเรียน เนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ ใส่ใจในเรื่องความสะอาดของสถานที่เป็นสำคัญ และสิ่งนี้เป็นเรื่องใหญ่สำหรับผู้ที่จะเข้ามาติดต่อกับโรงเรียน อุปสรรค คือ การปฏิบัติตนในด้านการสร้างความร่วมมือและความเชื่อมั่นของโรงเรียนต่อชุมชน ด้านข้อจำกัด ด้านเวลาที่ไม่ตรงกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อาจเนื่องมาจากปัจจุบันผู้คนทำงานกันมากขึ้น และคนใน ชุมชนก็มีเวลาให้กับลูกหลานน้อยลง สอดคล้องกับสถิติการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (สำนักงาน สถิติแห่งชาติ, 2554) พบว่า จำนวนผู้ทำงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานมากกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ทำงานเต็มทีในเรื่องชั่วโมงทำงานเฉลี่ยทั้งปี 32.06 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 83.3 แนวทางการแก้ไข คือ การจัดพื้นที่ชั่วคราวสำหรับการต้อนรับชุมชนในการเข้ามาติดต่อและการสร้าง ภาพลักษณ์ขององค์กรที่ควรเพิ่มพูนเรื่องวิชาการซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ที่มุ่งเน้นการสอนในเชิงวิชาการ มุ่งให้เกิดความก้าวหน้า การพัฒนาระบบการ จัดการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

1.2 การฝึกให้เป็นคนใจกว้างและมีจิตสาธารณะของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ โรงเรียนกับชุมชนไม่ค่อยมีการประสานความร่วมมือกันมากเท่าที่ควร ทำให้ขาดการตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมของชุมชน อาจเป็นเพราะปัจจุบันสังคมของเราเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว คนในสังคมเมืองก็ให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นมากกว่าเรื่องการศึกษา อุปสรรค คือ โรงเรียนมีโอกาที่จะเข้าไปสัมพันธ์กับชุมชนได้น้อย อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมุ่งเน้นที่จะทำผลงานเพื่อรอการประเมินจนทำให้ไม่สามารถที่จะสัมพันธ์กับชุมชนได้ แนวทางการแก้ไข คือ การสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมให้ครูมีโอกาสได้เรียนรู้กับตัวเอง ได้ตั้งศักยภาพความผู้นำของตนเองออกมา สอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี (2014) ที่กล่าวถึงจิตสาธารณะว่า เป็นคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะ ที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งเป็นการกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้มีความใจกว้างมีจิตสาธารณะเพื่อส่วนรวม

1.3 การตระหนักในสิ่งที่จำเป็นและขาดแคลน ไม่วางแผน ทุกอย่างทำได้หากตั้งใจทำของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ กระบวนการประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุมถึงชาวบ้านในชุมชน เป็นการติดต่อเพื่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ การประสานงานระหว่าง บ้าน ชุมชน และโรงเรียนก็ยังไม่มากพอ อาจเนื่องมาจากการที่ทางโรงเรียนมีกิจกรรมจำนวนมาก ทำให้ไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลเชษฐ์ แก้ววี (2537) ที่พบว่า ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ ผู้ปกครองไม่สนใจการศึกษาของนักเรียน ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ ผู้บริหารไม่มีเวลาอยู่โรงเรียน และการติดต่อสื่อสารลำบากยุ่งยาก อุปสรรค คือ ยังไม่ค่อยมีการสานสัมพันธ์กับทางชาวบ้านมากเพียงพอ อาจเนื่องมาจากการที่ทางโรงเรียนมีกิจกรรมเยอะมากจนทำให้เกิดปัญหาที่ไม่สามารถเข้าสานสัมพันธ์กับชาวบ้านได้ และการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนไม่สม่ำเสมอ (เพ็ญรำไพ งามบุตร, 2536) แนวทางการแก้ไข คือ การจัดประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงและพัฒนาให้ทันสมัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุมาลี สังข์ศรี (2545) พบว่า แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงลักษณะการมีส่วนร่วม

1.4 การหมั่นสร้างและปรุงแต่งตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์เป็นที่ชื่นชมศรัทธาของชุมชนและเพื่อนร่วมงานของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ ความมั่นใจของครูรุ่นใหม่มีมากเกินไป อาจเป็นเพราะ ครูที่โรงเรียนเทศบาลห้วยยอด เป็นครูจบใหม่จำนวนมากขึ้น ทำให้ไม่ค่อยได้สัมผัสงานจริงและไม่ค่อยประสบกับปัญหาเท่าที่ควร ทำให้เกิดความมั่นใจในตัวเองสูง และค่อนข้างจะกระทบกับงานอย่างมาก อุปสรรค คือ การทำงานที่มีเวลาจำกัด อาจเนื่องมาจากการที่ครูมีเวลาทำงานที่โรงเรียนเพียงไม่กี่ชั่วโมง และในแต่ละชั่วโมงนั้นก็ต้องทุ่มไปกับการสอนเท่านั้น แนวทางการแก้ไข การดูแลบุคลิกภาพของครูให้ดูดีและพร้อมต้อนรับชุมชนตลอดเวลา ซึ่งอาจจะต้องใช้กระบวนการอื่นเข้าช่วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของแนนซี (Nancy, 1998) ที่พบว่า

การปฏิรูปการศึกษาจะดำเนินไปได้ด้วยดี จะต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงบทบาทหน้าที่ของกรรมการหรือสภาพต่าง ๆ

1.5 การอ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ตลอดเวลาของโรงเรียน ต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การอ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ตลอดเวลาของโรงเรียนต่อชุมชน ในด้านการแข่งขันกันในเรื่องงานจนเกิดความขัดแย้งในระยะยาวทำให้ไม่พูดคุยกัน และกระทบต่อการทำงานอย่างมากตามมา อาจจะเป็นเพราะแต่ละคนมีความคิดเป็นของตัวเองมาก ทำให้เกิดความเป็นปัจเจกบุคคลขึ้น อุปสรรค คือ การอ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ตลอดเวลาของโรงเรียนต่อชุมชน คือ ทัศนคติส่วนบุคคล เป็นเรื่องที่ส่งผลให้เกิดปัญหาได้ง่าย อาจเนื่องจากต่างคนต่างมีความคิดเห็นของตัวเองที่แตกต่างกัน แนวทางการแก้ไข คือ การเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน โดยมุ่งเน้นไปที่ผู้ใหญ่ว่าจะทำตนเองแบบอย่าง เพราะการที่ผู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดีก็เหมือนกันสอนที่ดีอย่างหนึ่ง

1.6 การหลีกเลี่ยงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอมของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ คนในหน่วยงานมักใช้อารมณ์เหนือเหตุผล อาจเนื่องมาจาก ความแตกต่างในเรื่องวิสัยทัศน์ คุณวุฒิ และทัศนคติ ซึ่งนับเป็นปัญหาเรื่องบุคลากรอย่างชัดเจนที่แต่ละคนก็มักมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น อุปสรรค คือ การหลีกเลี่ยงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอมของโรงเรียนต่อชุมชน คือ การใช้อารมณ์เหนือเหตุผล เมื่อถึงขั้นโต้แย้งกัน การที่มีอารมณ์เหนือเหตุผลก็มักสร้างปัญหาเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ได้ อาจเนื่องมาจาก ที่เรารับข้อมูลน้อย และไม่คอยได้ฝึกการพิจารณาข้อมูลจากเหตุผล จึงใส่อารมณ์กับทุกอย่างที่พบ และก็กลายเป็นนิสัย ซึ่งสิ่งนี้ก็พัฒนาจนติดเป็นอุปสรรคในการชีวิตในทุกเรื่องด้วย แนวทางการแก้ไข คือ การฝึกตนเองด้วยหลักธรรมะและหลักการทางศิลปะเพื่อพัฒนาอารมณ์ให้ดีขึ้น

1.7 การให้การต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศมิตรภาพของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ บุคลากรโรงเรียนก็ยังไม่ค่อยยิ้มแย้มแจ่มใส เนื่องจากช่วงเวลาว่างของทางโรงเรียนและผู้ปกครองไม่ตรงกัน สอดคล้องกับวิจัยของ ภูวนาล คงแก้ว (2538) ที่กล่าวถึงปัญหาของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ครูอาจารย์มีภารกิจมากไม่มีเวลาให้บริการชุมชน อุปสรรค คือ สถานที่ของโรงเรียนที่จัดการต้อนรับยังไม่เอื้ออำนวย อาจเป็นเพราะ ณ ขณะนี้โรงเรียนกำลังสร้างอาคารเพิ่มเติม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน แนวทางการแก้ไข คือ การจัดทำโครงการสนับสนุนการฝึกฝนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่จะก่อประโยชน์ทั้งตัวครูและชุมชน เนื่องจากการพัฒนาศักยภาพที่ตัวคนเป็นเรื่องหลัก

1.8 การพัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง เพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การได้รับข้อมูลจากชุมชนไม่เป็นไปอย่างที่ทางโรงเรียนคาดการณ์ไว้ เกิดเพราะการให้ความร่วมมือของทางชุมชนมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลเชษฐ์ แก้ววี (2537) ที่ว่า ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ ผู้ปกครองไม่สนใจการศึกษาของนักเรียน ชาวบ้าน

ไม่ให้ความร่วมมือ ผู้บริหารไม่มีเวลาอยู่โรงเรียน อุปสรรค คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้ยังมีประสบการณ์ในด้านความรู้ที่ได้รับมาจากการอบรมนั้นยังไม่เพียงพอ เนื่องมาจากการที่ทางผู้บริหารส่งครูเข้าไปอบรมเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน แต่กลับได้รับความรู้ได้ไม่เต็มที่เพราะวิทยากรไม่ได้จบสายตรง และไม่มีความจริงใจในการให้ความรู้ ทำให้เสียเวลาและเสียงบประมาณที่ได้ลงทุนไปอบรม ปัญหาด้านชุมชนให้การร่วมมือไม่ทั่วถึงกัน อาจเป็นเพราะปัญหาครอบครัว แนวทางการแก้ไข คือ การลงงบประมาณกับการสร้างระบบงานวิเคราะห์ชุมชนที่ทันสมัย เนื่องจาก การสร้างระบบงานวิเคราะห์ชุมชนเป็นเรื่องสำคัญมาก แต่ยังเกิดปัญหาในเรื่องอยู่ตลอดเวลาเพราะครูผู้ทำงานฝ่ายนี้ต้องทำงานหนักขึ้น

1.9 การหมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงาน บริษัท ห้าง ร้านค้า โดยใช้โครงการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนต่อชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การขาดแคลนแหล่งเงินทุนที่พร้อมจะสนับสนุน อาจเกิดเนื่องจากปัจจุบันเศรษฐกิจไม่ดีทำให้แหล่งเงินทุนพร้อมใจกันปฏิเสธที่จะเป็นแหล่งเงินทุนกับทางโรงเรียน อุปสรรค คือ ชุมชนขาดความเชื่อถือในโรงเรียน อาจเป็นเพราะ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนต่อชุมชนยังไม่ค่อยดีพอ โดยภาพลักษณ์นี้เป็นในรูปแบบของผลการจัดการเรียนรู้ที่ดีแต่ไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ หรือภาพลักษณ์ที่เกิดด้วยความสะอาดของทางโรงเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนและครูที่มาจากการบ่มเพาะให้เกิดเป็นหน้าต่างของโรงเรียน แนวทางการแก้ไข การแสวงหาแหล่งเงินทุนและการพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ของทางโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบข้อมูลความต้องการจำเป็นของทางโรงเรียนเพื่อจะได้เข้ามามีส่วนช่วยในด้านแหล่งเงินทุนต่าง ๆ

1.10 การสร้างและพัฒนาค่านิยมการสร้างสัมพันธภาพของโรงเรียนกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การสร้างค่านิยมร่วมกัน อาจเป็นเพราะเวลาที่ไม่ค่อยได้เจอกัน และคนในชุมชนเองก็ไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องนี้ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมาก และเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนน้อยมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) คงตั้งความหวังไว้ที่หัวหน้าชุมชนหรือผู้มีความรู้ในชุมชนเท่านั้นที่จะช่วยสนับสนุนและเป็นตัวแทนในการร่วมทำงานส่วนนี้ได้ อุปสรรค คือ ภาระงานของครูมากเกินไป อาจเกิดจากนโยบายของรัฐที่มอบหมายให้ครูปฏิบัติงานทุกด้าน เพื่อให้เข้ากับเกณฑ์ประเมินครูในรอบต่าง ๆ ของทางโรงเรียนทำให้ครูต้องรับภาระงานมากขึ้น แนวทางการแก้ไข การวางแผนทางร่วมกัน โดยแนวทางนี้สามารถแก้ไขปัญหาการทำงานที่ไม่มีเป้าหมายของทั้งโรงเรียนและชุมชนในเรื่องการพัฒนาค่านิยมร่วมกัน

1.2 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา ส่วนของชุมชน

1. ด้านบทบาทของชุมชนในการที่ส่วนร่วมจัดการศึกษา พบว่าเกิดขึ้น ดังนี้

1.1 การจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การขาดปัจจัยสนับสนุนการจัดนิทรรศการและเอกสารเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน อาจเป็นเพราะโรงเรียนมุ่งเน้นไปในการเรียนการสอนมากกว่าที่จะสนับสนุนในเรื่องของชุมชน ประกอบ

กับทางโรงเรียนเองก็มุ่งเน้นวิชาการเป็นหลัก และตระหนักในความสำคัญของสัมพันธ์ชุมชนเป็นอันดับท้าย สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม แซ่มซ้อย (2519) ที่พบว่า ผู้บริหารการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่มีความคิดเห็นว่า งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนได้รับการปฏิบัติน้อยที่สุด อุปสรรค คือ ข้อจำกัดด้านเวลาที่ไม่ตรงกัน อาจเกิดเพราะการที่คนในชุมชนต้องทำงานมากขึ้น และต้องดูแลกิจการของตนเอง จึงไม่ค่อยได้เข้าร่วมกับทางโรงเรียน โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2547) ได้กล่าวว่า ในตลอดช่วงระยะเวลาครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา แม้ทั่วโลกจะมีแนวโน้มที่จะกำหนดเพดานจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ของคนไว้ไม่เกิน 40 ชั่วโมง แต่ก็ยังมีประเทศต่างๆ อีกมาก (โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา) ที่เวลาการทำงานของคนไม่ได้มีแนวโน้มลดลงเลย แนวทางการแก้ไข การจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน วัด รวมถึงการจัดหาสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย

1.2 การกำหนดนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ นโยบายของทางโรงเรียนที่ออกมาส่วนใหญ่มิได้นำลงสู่การปฏิบัติจริง เป็นเพราะ นโยบายที่ทางโรงเรียนกำหนดออกมามีจำนวนมาก และนโยบายส่วนใหญ่ที่จัดทำขึ้นไม่ได้เกิดจากการเห็นชอบจากทุกภาคส่วน จึงทำให้ไม่เป็นนโยบายที่ลงสู่การปฏิบัติได้ ที่สำคัญคือชาวบ้านเองก็ไม่มีความรู้มากพอที่จะเข้าไปร่วมกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของถวิล คนฉลาด (2540) พบปัญหาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่สำคัญคือ ขาดการปรึกษาหารือกับชุมชนในการจัดทำแผนงาน อุปสรรค คือ การขาดการยอมรับนโยบายต่างๆ จากโรงเรียน เป็นอุปสรรคที่ทำให้เกิดปัญหาเรื่องของการกำหนดนโยบายที่ไม่ครอบคลุมต่อทุกคนในสังคมอย่างแท้จริง อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนไม่ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมากนัก แนวทางการแก้ไข การให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มาก เพราะการกำหนดนโยบายเป็นเรื่องสำคัญมากสู่การปฏิบัติ เป็นภาระอื่นสำคัญของผู้บริหารองค์กรทุกคน ที่จะต้องเข้าร่วมกันจัดทำและปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร (ศรีโพธิ์ วายุพัถร์: 2558)

1.3 การประชาสัมพันธ์และสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การประสานงานระหว่าง บ้าน ชุมชน และโรงเรียนก็ยังไม่มากพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญรำไพ รามบุตร (2537) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่า ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างสัมพันธ์ของโรงเรียนและชุมชน คือ การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนไม่สม่ำเสมอ อุปสรรค คือ การประชาสัมพันธ์ของทางโรงเรียนยังไม่ทั่วถึงและยังไม่เป็นระบบมากพอ อาจเป็นอุปสรรคที่บั่นทอนความศรัทธาของชุมชนที่รู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับข่าวสารจากทางโรงเรียนทั่วถึงกัน และมีผลต่อเนื่องไปถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากทางชุมชนมากเท่าที่ควร แนวทางการแก้ไข การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้าถึงการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี สังข์ศรี (2545) พบว่า แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงลักษณะการมีส่วนร่วม

1.4 การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การเป็นศูนย์กลางของชุมชนยังไม่มีระบบมากพอ อาจเกิดเพราะชุมชนห่วย ยอดยังไม่ได้สร้างศูนย์กลางที่เป็นจุดนัดหมายร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนที่จะมานั่งประสานงานหรือ แลกเปลี่ยนรู้จักกัน อุปสรรค คือ ด้านทัศนคติของชุมชนและผู้ปกครองที่คิดว่าทางโรงเรียนมีงบประมาณจัดสรร มากเพียงพอ อาจเกิดจากการที่ทางโรงเรียนไม่ค่อยได้เข้ามาขอความช่วยเหลือ แนวทางการแก้ไข คือ การต้อง ทำหน้าที่เป็นผู้แทนที่คอยประสานงานกับโรงเรียน และการสร้างทีมขึ้นเพื่อให้การทำงานเรื่องการสนับสนุน กิจกรรมทางการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5 การตรวจสอบการจัดการศึกษา

ผลวิจัยพบว่า ปัญหา คือ การตรวจสอบการจัดการศึกษา ด้านความไม่กล้าเข้าไปมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบการศึกษา อาจเกิดเนื่องจากชาวบ้านในชุมชนรู้สึกว่าตนเองไม่ค่อยมีความรู้ในกระบวนการ ตรวจสอบการศึกษาของทางโรงเรียน จึงไม่ค่อยแสดงตัวที่จะร่วมมือในด้านนี้ อุปสรรค คือ ชุมชนไม่มีโอกาส เข้าไปมีส่วนร่วมเพราะลูกหลานจบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว แนวทางการแก้ไข คือ การที่ชุมชนควรทำ ความเข้าใจกับการตรวจสอบการศึกษาว่าแท้จริงแล้วเป็นเรื่องของทุกฝ่ายที่ควรเข้ามาช่วยเหลือกันไม่ใช่เฉพาะ โรงเรียนเท่านั้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 6) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1.1 จากการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของ โรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง ภูมิศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา เป็นเรื่องของทัศนคติ และการไม่เปิดใจยอมรับความคิดเห็นของทางโรงเรียนเอง

ผู้วิจัยจึงเสนอให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นระหว่างโรงเรียนและชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมใน ลักษณะการสร้างชุมชนและโรงเรียน เพื่อทำให้เกิดการพูดคุยและเปิดใจยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน โดยมีหน่วยงานเทศบาลห้วยยอดเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการจัดสรรงบประมาณและสถานที่

2.1.2 จากการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของ โรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง ภูมิศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา เป็นเรื่องที่โรงเรียน ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบการดำเนินงานในกระบวนการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงทำให้ชุมชนไม่ได้มีส่วน เข้ามามีบทบาทกับทางโรงเรียนมากนัก

ผู้วิจัยจึงเสนอให้ผู้บริหารหาแหล่งประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนได้รับข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ที่ ทางโรงเรียนต้องการจะนำเสนอ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและทันสมัยเข้ากับคนยุคนี้ เช่น การประชาสัมพันธ์ ผ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของเทศบาล การลงข่าวสารของโรงเรียนผ่านวารสารชุมชนห้วยยอด การประกาศ

ข่าวสารผ่านสื่อ Facebook และกลุ่ม Line ของชุมชน หรือประกาศผ่านห้องข่าวออนไลน์และสถานีวิทยุชุมชน

2.1.3 จากการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ไข การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสในจังหวัดตรัง กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา ได้เสนอการจัดให้เกิดความเข้าใจและหาแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน

ผู้วิจัยจึงเสนอให้ผู้บริหารและหัวหน้าชุมชนจัดเสวนาประจำเดือน โดยจัดขึ้นที่ศูนย์ชุมชนและโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดสลับกันไปในแต่ละเดือน เพื่อให้ความคุ้นเคยและความใกล้ชิดของโรงเรียนและชุมชน โดยจัดให้มีประเด็นหัวข้อในเชิงสังคม เป็นเรื่องใกล้ตัว ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย อาจจัดในลักษณะการให้ความรู้แก่ผู้มารับฟังการเสวนา และเปิดโอกาสให้ซักถามหรือเสนอความคิดเห็น

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 วิจัยครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับโรงเรียนเทศบาลห้วยยอดและชุมชนห้วยยอด ในส่วนของชุมชนนั้น พบว่ามีปัญหาในการสื่อสารด้านภาษา กล่าวคือ คนในชุมชนใช้ภาษาถิ่น และขาดความเข้าใจในภาษาเชิงวิชาการตามกรอบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงเสนอว่าหากต้องไปศึกษาในท้องถิ่นควรปรับการใช้ภาษาให้มีความเข้าใจมากขึ้น และควรจัดการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับชุมชน โดยมีผู้ชำนาญทางการใช้ภาษาเป็นผู้ช่วยในการสื่อสารอย่างชัดเจนก่อนการไปสัมภาษณ์จริง และในการไปสัมภาษณ์ก็ควรมีผู้ช่วยหรือมีล่ามทางด้านภาษาอยู่ด้วย

2.2.2 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความกลัวในการตอบคำถาม ในลักษณะที่กลัวว่าผู้สัมภาษณ์จะรู้สึกว่าเขาเองไม่มีความรู้และรู้สึกไม่ผ่อนคลายในการตอบแบบสัมภาษณ์ จึงเสนอว่าควรหาวิธีการขจัดความกลัวและการปรับทัศนคติเชิงลบในการให้ข้อมูล โดยก่อนที่จะลงมือวิจัยไม่ว่าจะเป็นแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม ควรมีการจัดประชุมสัมมนาสร้างข้อตกลงชี้แจงแนวทางการให้ข้อมูล เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการให้ข้อมูลและเพื่อให้เกิดการเปิดใจในการตอบแบบสัมภาษณ์มากขึ้น นอกจากนี้ ควรวางแผนการเผื่อเวลาในการสร้างความเข้าใจกับชุมชนและควรลงพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนก่อนที่จะลงมือทำวิจัยจริงทุกครั้ง

ภาษาไทย

กุลเชษฐ์ แก้ววี. (2537). ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดน่าน.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ครุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘.

สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38495&Key=news20>
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *การควบคุม การวัดประเมิน และการจัดการความรู้*.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เฉลิม แซ่ม้อย. (2519). *งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวง
ศึกษาธิการในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

ถวิล คนฉลาด. (2540). *ปัญหาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

ประเวศ วะสี. (2014). *10 วิธี ปฏิรูปแก้วิกฤติชาติ*. สืบค้นจาก <https://www.learners.in.th/posts/362368>.

เพ็ญรำไพ रामบุตร. (2536). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูวนาถ คงแก้ว. (2538). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีโพธิ์ วายุกัตร์. (2558). *นโยบายและการวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ*. สืบค้นจาก
www.trclabourunion.com/d812.doc.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *แนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนากองเสริม
นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (เอกสาร
ประกอบการประชุมสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนากองเสริม
นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน)*
กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนากองเสริม สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*.
กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2556-2557*. สืบค้น
จาก <http://www.moe.go.th/websm/2015/dec/479.html>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). *ประชากรโลก: ประชากรไทย 2547*. สืบค้นจาก
http://service.nso.go.th/nso/data/02/wld_pop47.html

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). สถิติการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร. สืบค้นจาก

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/download/files/lfsSum54.pdf>

สุมาลี สังข์ศรี. (2545). รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ.

ภาษาอังกฤษ

Nancy, J.F. (1998). *Characteristics, training, and principals, perceptions of Arizona mandated school councils*. Arizona: Public Education.